MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. december 18.[1]

C-604/24. sz. ügy

FARMAKEIO YZ & SIA O. E.
kontra
Ypourgos Anapty kai Ependyseon,
Ypourgos Ygeias;
a Panellinios Farmakeftikos Syllogos
részvételével

(a Symvoulio tis Epikrateias [államtanács, Görögország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Emberi felhasználásra szánt gyógyszerek – Orvosi rendelvény nélkül kiadható gyógyszerek – A lakossági távértékesítés tilalma – A közegészség védelme – Az arányosság vizsgálata”

I. Bevezetés

1. A jelen ügy a 2001/83/EK irányelvnek[2] a gyógyszerek online értékesítésével kapcsolatos 85c. cikke értelmezésére vonatkozik. E rendelkezés első bekezdése meghatározza a gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésre történő kínálására vonatkozó feltételeket. Második bekezdése elismeri az ilyen gyógyszerek rendeltetési helye szerinti tagállam arra vonatkozó hatáskörét, hogy a közegészség védelme alapján azok kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételeket írjon elő. A kérdést előterjesztő bíróság azt kéri a Bíróságtól, hogy pontosítsa e hatáskör terjedelmét annak meghatározása érdekében, hogy valamely tagállam megtilthatja-e bizonyos, orvosi rendelvény nélkül kiadható gyógyszerek (a továbbiakban: nem vényköteles gyógyszerek) online értékesítését.

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] A 2011. június 8-i 2011/62/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2011. L 174., 74. o.; helyesbítések: HL 2015. L 124., 16. o.; HL 2021. L 355., 142. o.) módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítések: HL 2006. L 235., 24. o.; HL 2014. L 239., 81. o.; HL 2019. L 317., 115. o.; a továbbiakban: 2001/83 irányelv).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 2001/83 irányelv

2. A 2011/62 irányelv[3] 1. cikkének 20. pontja beiktatta a 2001/83 irányelvbe a „Lakossági távértékesítés” címet viselő VIIa. címet, amelyben szerepel többek között a 85c. cikk, amelynek szövege a következő:

„(1) Az orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésre történő kínálását tiltó nemzeti jogszabályok sérelme nélkül a tagállamok gondoskodnak arról, hogy a gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésére – a [98/34/EK irányelvben[4]] meghatározottak szerint – az alábbi feltételek mellett kerül sor:

a) a gyógyszereket kínáló természetes vagy jogi személy az érintett személy székhelye szerinti tagállam nemzeti jogszabályaival összhangban engedéllyel rendelkezik vagy jogosult a lakossági gyógyszerellátásra, valamint a távértékesítésre is;

b) az a) pontban említett személy legalább az alábbi adatokat bejelentette a székhelye szerinti tagállamnak:

   i. név vagy cégnév és a tevékenység helyének állandó címe, ahonnan azokat a gyógyszereket szállítják;

   ii. a gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésére irányuló tevékenység megkezdésének időpontja;

   iii. az e célra felhasznált honlap címe és a honlap azonosításához szükséges összes lényeges információ;

   iv. megfelelő esetben az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésre felajánlott gyógyszerkészítmények VI. cím szerinti besorolása.

   Adott esetben ezt az információt naprakésszé kell tenni;

c) a gyógyszerkészítmények a 6. cikk (1) bekezdésével összhangban megfelelnek a rendeltetési hely szerinti tagállam nemzeti jogszabályainak;

d) a [2000/31/EK irányelvben[5]] foglalt tájékoztatási előírások sérelme nélkül a gyógyszereket kínáló honlap legalább a következőket tartalmazza:

[3] Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló 2001/83/EK irányelvnek a hamisított gyógyszerek jogszerű ellátási láncba való bekerülésének megakadályozása tekintetében történő módosításáról szóló, 2011. június 8-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 174., 74. o.; helyesbítések: HL 2015. L 124., 16. o.; HL 2021. L 355., 142. o.).

[4] A műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló 1998. június 22-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 204., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.).

[5] A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) szóló, 2000. június 8-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

i. a hatáskörrel rendelkező vagy a b) pontnak megfelelően kijelölt hatóság elérhetőségeit;

ii. a székhely szerinti tagállam (4) bekezdésben említett honlapjára mutató hiperhivatkozás;

iii. a (3) bekezdésben említett közös logó a honlap gyógyszerek lakossági távértékesítésével kapcsolatos minden oldalán jól láthatóan el van helyezve. A közös logónak hiperhivatkozást kell tartalmaznia a személynek a (4) bekezdés c) pontjában említett jegyzékben található bejegyzésére.

(2) A tagállamok a közegészségügy védelme alapján az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül lakossági távértékesítésre kínált gyógyszerek területükön történő kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételeket írhatnak elő.

[…]

(6) A [2000/31 irányelv] és az e címben foglalt előírások sérelme nélkül a tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az (1) bekezdésben említett személyeken kívül minden más, a gyógyszereket az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül lakossági távértékesítésre felajánló és a területükön működő személyre hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat szabjanak ki.”

2. A 2000/31 irányelv

3. A 2000/31 irányelv „Belső piac” címet viselő 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden tagállam biztosítja, hogy a területén letelepedett szolgáltatók által nyújtott, információs társadalommal összefüggő szolgáltatások megfeleljenek azoknak az adott tagállamban alkalmazandó nemzeti rendelkezéseknek, amelyek beletartoznak a szabályozott területbe.

(2) A tagállamok nem korlátozhatják a szabályozott területtel összefüggő okokból az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások másik tagállamból történő nyújtásának szabadságát.

(3) Az (1) és a (2) bekezdés nem alkalmazható a mellékletben említett területekre.

(4) A tagállamok tehetnek a (2) bekezdéstől történő eltérésre irányuló intézkedéseket egy adott, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás tekintetében, ha a következő feltételek teljesülnek:

a) az intézkedés:

i. szükséges a következő okok egyike miatt:

– közrend, különösen a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése és üldözése, ideértve a kiskorúak védelmét és a faji, nemi, vallási vagy nemzeti alapú bármilyen gyűlöletre uszítás és az egyének emberi méltóságának megsértése elleni harcot,

– közegészség-védelem

– […]

ii. egy olyan, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás ellen irányul, amely az i. alpontban említett célokat sérti, vagy e célokat komolyan és súlyosan veszélyezteti;

iii. az említett célokkal arányos;

b) a szóban forgó intézkedés meghozatala előtt és a bírósági eljárás sérelme nélkül, ideértve az előzetes eljárásokat és a bűnügyi nyomozás keretében végrehajtott intézkedéseket, a tagállam:

– felkérte az (1) bekezdésben említett tagállamot, hogy intézkedjen és az utóbbi ezt nem tette meg, vagy az intézkedések nem voltak megfelelőek,

– közölte a Bizottsággal és az (1) bekezdésben említett tagállammal, hogy ilyen intézkedést szándékozik tenni.

(5) A tagállamok sürgős esetben eltérhetnek a (4) bekezdés b) pontjában megszabott feltételektől. Ebben az esetben a tagállam az intézkedésről a lehető legrövidebb időn belül értesíti a Bizottságot és az (1) bekezdésben említett tagállamot, megjelölve azokat az okokat, amelyek miatt a tagállam az esetet sürgősnek véli.

[…]”

B. A görög jog

4. A fejlesztésért, a versenyképességért, az infrastruktúrákért, a közlekedésért és a hálózatokért felelős miniszter és az egészségügyi miniszter D.YG3a/G. P. 32221/2013 együttes rendelete 116. cikkének módosításáról szóló, a fejlesztési és beruházási miniszter és az egészségügyi miniszter által együttesen elfogadott GP oik. 22609/19–4–2022 rendelet[6] (a továbbiakban: megtámadott jogi aktus) meghatározza a távértékesítés útján értékesíthető gyógyszerek kategóriáit, és 1. cikkében a következőket írja elő:

„Tilos az orvosi rendelvényre kiadható gyógyszerek lakossági távértékesítése.

Más gyógyszerek esetében az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül történő, a [gyógyszerészkamara] által az [egyrészről a gazdasági, fejlesztési és idegenforgalmi miniszter, és másrészről az egészségügyi miniszter »az online gyógyszertárak tanúsítványának kiadására hatáskörrel rendelkező hatóság kijelöléséről« szóló G5(b)/G. P. oik. 20293/15–3–2016 együttes rendelete ([FEK] B’ 787)] alapján e célra kiadott tanúsítvánnyal rendelkező online gyógyszertárak általi lakossági távértékesítés megengedett, kizárólag azon gyógyszerek tekintetében, amelyek a forgalombahozatali engedélyük szerint a nem vényköteles gyógyszerek kategóriáján belül a szabadon hozzáférhető gyógyszerek alkategóriájába kerültek besorolásra a [G5(a)51194/14–7–2016 egészségügyi miniszteri rendelet ([FEK] B’ 2219)] rendelkezéseinek megfelelően.

A nemzeti gyógyszerügynökség igazgatótanácsa a jogsértést elkövetőkkel szemben húszezer (20 000) eurótól százezer (100 000) euróig, ismételt elkövetés esetén pedig ötvenezer (50 000) eurótól kétszázezer (200 000) euróig terjedő bírságot szab ki. A fenti szankciók bármely más szankcióval halmazatban alkalmazhatók.”

[6] FEK B’ 1965/20.4.2022.

III. A tényállás, az alapeljárás, a Bíróság előtti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

5. Az alapeljárás felperese, a Farmakeio YZ & Sia hagyományos gyógyszertárat üzemeltet, és tevékenységi köre többek között a „gyógyszerészeti jogszabályoknak megfelelően gyógyszertár által forgalmazott áruk” online értékesítését foglalja magában.

6. 2022. május 25-i keresetlevelével e társaság azt kérte a Symvoulio tis Epikrateiastól (államtanács, Görögország), a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy semmisítse meg a korábbi szabályozást módosító megtámadott jogi aktust annyiban, amennyiben az engedélyezi a forgalombahozatali engedélyük szerint a nem vényköteles gyógyszerek kategóriáján belül a szabadon hozzáférhető gyógyszerek alkategóriájába besorolt gyógyszereknek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül történő, a tanúsítvánnyal rendelkező online gyógyszertárak általi lakossági távértékesítését.

7. A korábbi szabályozás alapján ugyanis a tanúsítvánnyal rendelkező online gyógyszertárak különbségtétel nélkül értékesíthették valamennyi nem vényköteles gyógyszert és a társadalombiztosítási szervek által nem támogatott gyógyszereket. Ezzel szemben a gyógyszereknek a szabadon hozzáférhető gyógyszerek alkategóriájába való besorolását, amelyet a nemzeti szabályozás jelenleg előír, az illetékes nemzeti hatóság végzi, és az a következőkre vonatkozó szempontok listáján alapul: a) valamely gyógyszernek a vényköteles gyógyszerek kategóriájába történő korábbi besorolása vagy ekként való besorolhatósága, feltéve, hogy nincsenek olyan új tudományos adatok, amelyek indokolnák a besorolásának vénykötelessé történő módosítását; b) a tünetek egyértelmű jellege („nyilvánvaló tünet [fejfájás, émelygés stb.] vagy olyan állapot, amelynek kezelésére e gyógyszer szolgál; c) az adagolási utasítások egyszerűsége; d) a más, gyakran alkalmazott kezelésekkel való korlátozott kölcsönhatások; e) kevéssé szigorú tárolási feltételek; f) kis kiszerelésben való megjelenés, valamint g) a hosszú távú alkalmazáshoz kapcsolódó jelentős kockázatokra utaló komoly és megalapozott támpontok hiánya.

8. Keresetlevelének alátámasztására az alapeljárás felperese azt állítja, hogy a megtámadott jogi aktus, mivel csak az ezen alkategóriába tartozó gyógyszerek online értékesítését engedélyezi, ellentétes többek között a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdésével. E társaság arra is rámutat, hogy egyetlen gyógyszert sem soroltak be az említett alkategóriába, így a bizonyos gyógyszerek értékesítését engedélyező szabályozást a gyakorlatban nem alkalmazták. Ezenkívül álláspontja szerint semmilyen, a közegészség védelmével összefüggő indok nem igazolja a szóban forgó, az ezen irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése értelmében vett korlátozó intézkedést.

9. A megtámadott jogi aktust kibocsátó hatóságok és a gyógyszerészkamara azt állítják, hogy ezen jogi aktusnak a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése alapján történő elfogadását közérdekű indokok igazolták. E felek arra hivatkoznak, hogy az online gyógyszertárak azon lehetősége, hogy a korábbi szabályozás alapján megkülönböztetés nélkül értékesítsenek minden nem vényköteles gyógyszert és nem támogatott gyógyszert, azzal a hatással járt, hogy több mint 1000 féle gyógyszer vált online elérhetővé, és ez nehézségeket okozott a túlzott gyógyszerfogyasztás, valamint a hamisított vagy nem megfelelő gyógyszerek kereskedelmének az ellenőrzése terén.

10. A gyógyszerészkamara ezenkívül mindenekelőtt azt állítja, hogy a gyógyszerek online értékesítése – a nem vényköteles gyógyszereket is beleértve – kockázatokkal jár a közegészségre nézve, mivel „lényegében megfosztja a gyógyszerészt annak lehetőségétől, hogy ellenőrizze, ki a

végső felhasználó”, és megszünteti „a biztonság azon biztosítékát, amelyet a gyógyszereknek a gyógyszerész által személyesen történő kiadása jelent”, miközben ilyen kockázatok a szabadon hozzáférhető gyógyszerek esetében azok sajátos jellemzői miatt nem állnak fenn. Az állam és a gyógyszerészkamara szerint továbbá a valamennyi nem vényköteles és nem támogatott gyógyszernek az online gyógyszertárak általi kiadása Görögországban semmilyen szükségletet nem elégít ki a gyógyszertárak Görögország területén való „optimális és észszerű földrajzi eloszlása miatt”. Végül, állításainak alátámasztása érdekében a gyógyszerészkamara az Unió más tagállamai, nevezetesen Ciprus és Portugália példájára hivatkozik, amelyek szerinte korlátozzák a nem vényköteles gyógyszerek interneten keresztül történő rendelkezésre bocsátását.

11. Ebben az összefüggésben határozott úgy a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) a Bíróság Hivatalához 2024. szeptember 16-án érkezett, 2024. július 16-i határozatával, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [2001/83] irányelv 85c. cikkének (1) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti rendeleti rendelkezés, amely nem teszi lehetővé az összes, orvosi rendelvény nélkül kiadható gyógyszer információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül történő, online gyógyszertárak általi lakossági távértékesítését, hanem csak azok egyik alkategóriájának (a jelen esetben a szabadon hozzáférhető gyógyszereknek) az ilyen értékesítését teszi lehetővé?

2) Vagy ellenkezőleg, a [2001/83] irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi a nemzeti jogalkotó számára, hogy a közegészség védelmével összefüggő okokból megtiltsa bizonyos, orvosi rendelvény nélkül kiadható gyógyszereknek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül történő, online gyógyszertárak általi lakossági távértékesítését?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén a jelen ügyben a görög állam és a gyógyszerészkamara által a vitatott korlátozás igazolása érdekében hivatkozott indokok (a halmozott gyógyszerszedés és a hamisított vagy nem megfelelő gyógyszerek kereskedelme stb. elleni küzdelem) a [2001/83] irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése értelmében vett, a közegészség védelmével összefüggő okoknak minősülnek-e?

4) A harmadik kérdésre adandó igenlő válasz esetén a nemzeti bíróságnak negatív szempontból kell-e vizsgálnia a korlátozó intézkedés arányosságát, azaz csak azt kell-e vizsgálnia, hogy a korlátozás nyilvánvalóan alkalmatlan vagy nyilvánvalóan nem szükséges-e, vagy pozitív szempontból, azaz vizsgálnia kell, hogy a korlátozás megfelelő és feltétlenül szükséges-e a közegészség védelme érdekében?”

12. Írásbeli észrevételeket nyújtott be az alapeljárás felperese és a gyógyszerészkamara, a görög és az olasz kormány, valamint az Európai Bizottság. Az ügyben nem tartottak tárgyalást.

IV. Elemzés

A. Az előzetes döntéshozatalra terjesztett első és második kérdésről

13. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésével, amelyek együttes vizsgálatát javaslom, az előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) és (2) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti

rendelkezés, amely a közegészség védelmével összefüggő okokból megtiltja az online gyógyszertárak számára, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül bizonyos nem vényköteles gyógyszereket értékesítsenek a lakosság számára.

14. E kérdés megválaszolása érdekében meg kell határozni egyrészt – a tagállamokat a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdése alapján terhelő – a nem vényköteles gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésre történő kínálásának engedélyezésére vonatkozó kötelezettség terjedelmét (1. szakasz), másrészt pedig a tagállamok számára az ezen irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésében elismert azon hatáskör korlátait, hogy a közegészség védelme alapján feltételekhez kössék a gyógyszereknek a területükön történő kiskereskedelmi értékesítését (2. szakasz).

1. A gyógyszerek online értékesítésének engedélyezésére vonatkozó kötelezettség

15. A 2001/83 irányelv 85c. cikkét illetően a Bíróság már kimondta, hogy annak (1) bekezdése értelmében a tagállamoknak *engedélyezniük kell* a nem vényköteles gyógyszereknek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítését. A lakossági távértékesítésre történő kínálás tagállami jogszabályban foglalt *tilalma* ugyanis *csak az orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerek esetében megengedett*.[7]

16. Egyébiránt, szintén a nem vényköteles gyógyszereket illetően, a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az ilyen gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésére az e rendelkezésben meghatározott *számos feltétel mellett* kerüljön sor.

17. Meg kell állapítani, hogy a 2001/83 irányelv VIIa. címét, amely magában foglalja többek között a 85c. cikket, a 2011/62 irányelv iktatta be annak érdekében, hogy – amint azt ez utóbbi irányelv (21) preambulumbekezdése kimondja – reagáljon a hamisított gyógyszereknek a lakosság részére az interneten keresztül történő értékesítéséhez kapcsolódó, „a közegészségügyre nézve [fennálló jelentős veszélyre]”. A 2011/62 irányelv tehát olyan intézkedés volt, amellyel az uniós jogalkotó a gyógyszerek online értékesítésének növekvő jelentőségéhez kapcsolódó kockázatokat kívánta kezelni.

18. Bár a 2001/83 irányelv preambulumbekezdései csak egyetlen célkitűzést említenek, nevezetesen a közegészségnek a hamisított gyógyszerek elleni küzdelem révén történő védelmét, az irányelv rendelkezéseit abban az összefüggésben kell értelmezni, amelybe azok illeszkednek. Ezen irányelv, amelyet az EK 95. cikk (jelenleg EUMSZ 114. cikk) alapján fogadtak el, az egyik első preambulumbekezdése szerint olyan keret létrehozására irányul, amely nem hátráltatja az Unión belüli gyógyszer-kereskedelmet.[8] Ebből a szempontból nézve az említett irányelv az annak szerves részét képező 85c. cikke révén kettős célkitűzést követ, nevezetesen azt, hogy megfelelő jogi keretet hozzon létre a gyógyszerek belső piacon történő online értékesítése számára, és kezelje azokat a kockázatokat, amelyek az uniós jogalkotó szerint ezen értékesítést követően fokozódtak.

[7] Lásd: 2024. február 29-i Doctipharma ítélet (C-606/21, a továbbiakban: Doctipharma ítélet, EU:C:2024:179, 41. pont). Lásd még: 2025. február 27-i Apothekerkammer Nordrhein ítélet (C-517/23, EU:C:2025:122, 74. pont).

[8] Lásd a 2001/83 irányelv (3) preambulumbekezdését.

19. E körülmények között egyrészről a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdése – egy olyan keret létrehozása céljából, amely nem hátráltatja az Unión belüli gyógyszer-kereskedelmet – előírja, hogy a tagállamok kötelesek engedélyezni a nem vényköteles gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítését.[9] Másrészről ez a rendelkezés – a közegészség védelmének célkitűzése által vezérelve – meghatározza *a személyekre, gyógyszerekre és honlapokra vonatkozó azon feltételeket*, amelyek a gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésére vonatkoznak, és amelyek tiszteletben tartásáról a tagállamoknak gondoskodniuk kell.[10]

20. Így amennyiben a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételek teljesülnek, a tagállam főszabály szerint nem tilthatja meg az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatási tevékenységet, amely abban áll, hogy nem vényköteles gyógyszereket kínálnak értékesítésre. Úgy tűnik tehát, hogy az ilyen tevékenységre vonatkozó feltételeket ez az irányelv – legalábbis főszabály szerint – harmonizálja.

21. A teljesség kedvéért meg kell jegyezni, hogy a 2001/83 irányelv 85c. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt, a *gyógyszerek online értékesítésére engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult személyekre* vonatkozó feltétel különleges státusszal bír, mivel e személyek meghatározása a tagállamok hatáskörébe tartozik. E rendelkezés szerint ugyanis az engedély vagy jogosultság meglétét „az érintett személy székhelye szerinti tagállam nemzeti jogszabályai[ra]” tekintettel kell vizsgálni.

22. E különleges feltételtől eltekintve azonban a nem vényköteles gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatás útján történő értékesítésére vonatkozó feltételek a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdése által megvalósított harmonizáció tárgyát képezik. E megállapítás elvezet ezen irányelv 85c. cikke (2) bekezdésének vizsgálatához, amely rendelkezés a tagállamok által a gyógyszereknek a területükön történő kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozóan bevezetett feltételekre vonatkozik.

2. A kiskereskedelmi értékesítésre vonatkozó feltételek

23. A 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése a tagállamok azon lehetőségére vonatkozik, hogy a közegészség védelme alapján feltételekhez kössék a gyógyszereknek a területükön történő kiskereskedelmi értékesítését. E feltételek vizsgálata előtt előzetesen meg kell határozni, hogy bizonyos gyógyszerek online értékesítésének tilalma minősülhet-e az e rendelkezés értelmében vett „kiskereskedelmi értékesítésre vonatkozó feltételnek”.

24. Az „értékesítés” kifejezés homályos és kétértelmű jellegére figyelemmel számomra nehéznek tűnik erre a kérdésre kizárólag szó szerinti értelmezés alapján válaszolni.[11] A „kiskereskedelmi értékesítésre vonatkozó feltétel” kifejezést tehát a hátterét képező összefüggésekre, valamint a 2001/83 irányelv céljaira tekintettel kell értelmezni.

[9] Lásd a jelen indítvány 15. pontját.

[10] Lásd: Doctipharma ítélet (42. pont).

[11] Lásd ebben az értelemben: a Doctipharma ügyre vonatkozó indítványom (C-606/21, a továbbiakban: a Doctipharma ügyre vonatkozó indítványom, EU:C:2023:585, 44. pont).

25. E tekintetben a „kiskereskedelmi értékesítés” fogalma – legalábbis bizonyos nyelvi változatokban [12] – a 2001/83 irányelv 40. cikkének (2) bekezdésében is szerepel, amely előírja, hogy bizonyos műveletek nem tartoznak a gyógyszerek gyártásához szükséges engedéllyel való rendelkezésre vonatkozó kötelezettség hatálya alá. E rendelkezés szerint ugyanis „[n]em szükséges […] az [ilyen] engedély, ha az elkészítést, elosztást, a csomagolás vagy kiszerelés változtatását gyógyszertárban egy gyógyszerész, illetve a tagállamokban erre törvényesen felhatalmazott személy végzi kizárólag kiskereskedelmi ellátás céljából”. Ez a körülmény utalhat arra, hogy a 2001/83 irányelvet illetően a „kiskereskedelmi értékesítés” fogalma magában foglal bizonyos, a gyógyszerek forgalmazása keretében végzett műveleteket, amelyek azonban nem tartoznak a nagykereskedelmi forgalmazás körébe. Ebből következik, hogy az ezen irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése értelmében vett e fogalom olyan műveleteket jelöl, amelyek célja valamely gyógyszernek az ügyfél részére történő rendelkezésre bocsátása, és amelyek túlmennek a puszta áruszállításon.

26. Ezt az értelmezést megerősíti a 2011/62 irányelv (21)–(24) preambulumbekezdése, amelyek a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésének hatálya alá tartozó tárgykörre vonatkoznak.

27. A 2011/62 irányelv (21) preambulumbekezdése ily módon kimondja, hogy „figyelembe kell venni, hogy a lakossági kiskereskedelmi gyógyszerellátás különös feltételeit uniós szinten nem harmonizálták és, hogy ezért a tagállamok az [EUM-Szerződés] szabta korlátokon belül feltételeket írhatnak elő a lakossági gyógyszerellátásra vonatkozóan”.

28. Egyébiránt a 2011/62 irányelv (22) preambulumbekezdése kimondja, hogy „[a] kiskereskedelmi gyógyszerellátás feltételei uniós joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálata során a [Bíróság] elismerte a gyógyszerek igen sajátos jellegét, hiszen gyógyhatásaik élesen elkülöníthetővé teszik őket a többi terméktől. A Bíróság továbbá rámutatott arra, hogy […] a tagállamok feladata eldönteni, hogy milyen szinten óhajtják biztosítani a közegészségügy védelmét, és azt milyen módon kívánják megvalósítani. Ez a szint tagállamonként változhat, ezért a tagállamok részére bizonyos mérlegelési mozgásteret kell lehetővé tenni a területükön folytatott lakossági gyógyszerellátásra vonatkozó feltételek tekintetében”.

29. Ezenkívül a 2011/62 irányelv (23) preambulumbekezdése megállapítja, hogy „[k]ülönösen a közegészségügyi kockázatok alapján és a tagállamoknak a közegészségügy védelme szintjének meghatározására vonatkozó jogukra tekintettel a Bíróság ítélkezési gyakorlata elismerte, hogy a tagállamok főszabály szerint fenntarthatják a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésének jogát kizárólag a gyógyszerészek részére”.

30. Ami ezen irányelv (24) preambulumbekezdését illeti, az kimondja, hogy „[e]zért a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a tagállamok lehetőséget kapnak arra, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások eszközei által távértékesítésre kínált gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozóan a közegészségügy védelme által igazolható feltételeket határozzanak meg. E feltételek indokolatlan mértékben nem korlátozhatják a belső piac működését”.

31. A 2011/62 irányelv e négy preambulumbekezdése, valamint az Apothekerkammer des Saarlandes és társai ítélet [13] – amelyre ezen irányelv (22) és (23) preambulumbekezdése hivatkozik – arra enged következtetni, hogy a lakossági gyógyszerellátás feltételei többek között a

[12] Lásd a francia és az angol nyelvi változatot.

[13] 2009. május 19-i Apothekerkammer des Saarlandes és társai ítélet (C-171/07 és C-172/07, EU:C:2009:316, 34. és 35. pont).

gyógyszerek kiskereskedelmi *értékesítési módjaira*, és különösen annak lehetőségére vonatkoznak, hogy a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésének jogát kizárólag a tényleges szakmai függetlenséggel rendelkező gyógyszerészek részére tartsák fenn.

32. A tagállamoknak a 2011/62 irányelv (23) preambulumbekezdésében említett, azzal kapcsolatos hatáskörét, hogy „fenntarthatják a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésének jogát kizárólag a gyógyszerészek részére", jelenleg a 2001/83 irányelv 85c. cikke (1) bekezdésének a) pontja ismeri el, amely előírja, hogy a tagállamok határozzák meg a lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult természetes vagy jogi személyeket.

33. A tagállamok azzal kapcsolatos hatáskörét pedig, hogy az online értékesítésre kínált gyógyszerek értékesítésére vonatkozó további feltételeket fogadjanak el, a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése ismeri el. A jelen indítvány 24., 25. és 31. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel ez a hatáskör lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy meghatározzák *az ilyen gyógyszerek értékesítési módjait* olyan feltételek révén, amelyek a gyógyszereknek a területükön *az ügyfelek részére történő forgalmazása céljából végzett műveletekre* vonatkoznak. Mivel ez a hatáskör az összes gyógyszert érintő művelettel kapcsolatos bizonyos kötelezettségeket és tilalmakat foglal magában, az egyes gyógyszerek forgalmazásának tilalma is eleve az említett hatáskör hatálya alá tartozik.

34. Ezt a hatáskört azonban az uniós jog több szempontból is behatárolja. Annak gyakorlása különösen nem teheti kétségessé sem a tagállamokat a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdése alapján terhelő kötelezettséget, sem pedig e rendelkezés hatékony érvényesülését.

35. E tekintetben a 2011/62 irányelv (24) preambulumbekezdése kimondja, hogy „a tagállamok lehetőséget kapnak arra, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások eszközei által távértékesítésre kínált gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozóan a közegészségügy védelme által igazolható feltételeket határozzanak meg", és hogy „[*e] feltételek indokolatlan mértékben nem korlátozhatják a belső piac működését*" (kiemelés tőlem), ami akkor fordulhat elő, ha egy adott tagállam *egyoldalúan* megkérdőjelezi a gyógyszerek online értékesítésének engedélyezésére vonatkozó kötelezettséget.

36. Ezt az értelmezést megerősíti a Doctipharma ítélet, amely hasznos támpontokat nyújt a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésének értelmezését illetően. Ebben az ítéletben a Bíróság azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a tagállamok ezen irányelv 85c. cikke alapján megtilthatják-e az olyan szolgáltatás nyújtását, amely abban áll, hogy egy weboldalon keresztül összekapcsolja a gyógyszerészeket és az ügyfeleket a nem vényköteles gyógyszereknek az e szolgáltatásra regisztráló gyógyszertárak oldalairól történő értékesítése céljából.

37. Az említett ítéletben a Bíróság különbséget tett a nem vényköteles gyógyszerek értékesítésében álló szolgáltatás és az olyan közvetítői szolgáltatás között, amelynek keretében a szolgáltató nem eladói szerepet tölt be. Ezt követően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ilyen esetben az érintett szolgáltatás *nem tartozna* a lakossági távértékesítésre kínált gyógyszerek „*kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételek*" 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése értelmében vett *fogalma alá, és e rendelkezés alapján ezt nem is lehetne megtiltani.*[14] A Bíróság által használt kifejezésekkel élve ugyanis ezen irányelv 85c. cikkének (1) bekezdése kifejezetten előírja, hogy *a tagállamok gondoskodnak arról, hogy a gyógyszerek* információs társadalommal

[14] Lásd: Doctipharma ítélet (53. pont).

összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági *távértékesítésére kerül sor*. *Ezért nem* lenne *következetes* úgy tekinteni, hogy a tagállamok az említett irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése alapján megtilthatják egy ilyen szolgáltatás igénybevételét. [15]

38. Meg kell jegyezni, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem olyan feltételre vonatkozik, amely megakadályozná a gyógyszereknek valamely konkrét információs társadalommal összefüggő szolgáltatás útján történő online értékesítését, hanem egy olyan feltételre, amely bizonyos gyógyszereket kizár az online értékesítés köréből. A Bíróság által a Doctipharma ítéletben követett érvelés azonban – néhány kiigazítással – alkalmazható a jelen ügyre.

39. E tekintetben a gyógyszerekre vonatkozó feltételeket illetően a 2001/83 irányelv 85c. cikke (1) bekezdésének c) pontja előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli távértékesítésére többek között azzal a feltétellel kerül sor, hogy a gyógyszerek ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban megfelelnek a rendeltetési hely szerinti tagállam nemzeti jogszabályainak, amely rendelkezés előírja, hogy a tagállamokban gyógyszert csak akkor lehet forgalomba hozni, ha az adott tagállam illetékes hatósága vagy a Bizottság forgalombahozatali engedélyt ad ki. A gyógyszerek interneten keresztüli kiadására csak akkor van mód, ha e gyógyszerek a rendeltetési hely szerinti tagállamban forgalombahozatali engedéllyel rendelkeznek. [16]

40. Amennyiben egy gyógyszer valamely tagállam területén rendelkezik ilyen érvényes engedéllyel, és azt nem vonták vissza vagy függesztették fel, e tagállam a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése alapján és anélkül, hogy ez ne érintené e gyógyszer hagyományos gyógyszertárban történő értékesítésének lehetőségét, nem tilthatja meg annak a területén történő online értékesítését. *A fortiori*, a tagállamok nem hozhatják létre a nem vényköteles gyógyszerek valamely alkategóriáját és tilthatják meg azok online értékesítését az ezen irányelv 85c. cikkének (1) bekezdése alapján őket terhelő kötelezettség megsértése nélkül.

41. Úgy tűnik, hogy a Conseil d'État-nak (államtanács, Franciaország) az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban említett határozata [17] ugyanezen az érvelésen alapul. E bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy nem felel meg a 2001/83 irányelvnek az olyan rendeleti jellegű jogi aktus, amely a gyógyszerek egy alkategóriájának („gyógyszertárakban értékesített, a gyógyszertárban a nyilvánosság számára közvetlenül hozzáférhető módon elhelyezhető gyógyszerek") kivételével megtiltja a nem vényköteles gyógyszerek online értékesítését. Ez a határozat arra enged következtetni, hogy a tagállamok nem rendelkeznek mozgástérrel a bizonyos nem vényköteles gyógyszerek online értékesítésből való kizárásának lehetőségét illetően.

42. Így a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésében elismert hatáskör lehetővé teszi a gyógyszerek rendeltetési helye szerinti tagállam számára, hogy a területén történő kiskereskedelmi értékesítés céljából végzett műveletekre vonatkozó feltételek révén meghatározza a gyógyszerek értékesítési módjait, anélkül azonban, hogy megkérdőjelezhetné a gyógyszerek online értékesítésre kínálásának lehetőségét.

[15] Lásd: Doctipharma ítélet (55. és 56. pont).

[16] Lásd: 2021. július 8-i Pharma Expressz ítélet (C-178/20, EU:C:2021:551, 53. pont), amely szerint „amennyiben a gyógyszerek rendeltetési helye szerinti tagállam jogszabályai nem tiltják a gyógyszerek lakossági távértékesítését, […] [a] gyógyszerek interneten keresztüli kiadására csak akkor van mód, ha e gyógyszerek a rendeltetési hely szerinti tagállamban forgalombahozatali engedéllyel rendelkeznek". Pontosítani szeretném, hogy úgy tűnik, ezen ítélet 53. pontja, amely megemlíti, hogy a gyógyszerek rendeltetési helye szerinti tagállam jogszabályai megtilthatják e gyógyszerek lakossági távértékesítését, a vényköteles gyógyszerekre vonatkozik.

[17] Lásd: 2013. július 17-i M. L. és társai határozat, 365317., 366195., 366272. és 366468. sz., ECLI:FR:CESSR:2013:365317.20130717.

43. E megállapítást nem kérdőjelezik meg a gyógyszerészkamara állításai, amelyek szerint több tagállam korlátozásokat vezetett be a gyógyszerek online értékesítésére vonatkozóan. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a gyógyszerészkamara különösen a ciprusi jogban [18] és a portugál jogban [19] elfogadott megoldásokra hivatkozik, amelyeket írásbeli észrevételeiben [20] is megemlít.

44. A vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatos kutatásaimból és a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok hivatalos honlapján szereplő információkból [21] kitűnik, hogy egyes tagállamok nemcsak a nem vényköteles gyógyszerek értékesítését, hanem az ügyfeleknek történő kiszállításukat is a gyógyszerészek számára tartják fenn. Olyan gyakorlat is létezik, amely szerint a nem vényköteles gyógyszereknél alkategóriákat hoznak létre annak érdekében, hogy azok kiskereskedelmi értékesítést különleges feltételekhez kössék.

45. Anélkül, hogy állást kívánnék foglalni egy adott tagállam által elfogadott megoldások uniós joggal való összeegyeztethetőségét illetően, rámutatnék arra, hogy meg kell különböztetni azokat a nemzeti intézkedéseket, amelyek meghatározzák a nem vényköteles gyógyszerek értékesítési módjait – amely gyógyszerek értékesítésre kínálását a tagállamoknak főszabály szerint a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételek szerint engedélyezniük kell –, azon intézkedésektől, amelyek – az alapügyben szóban forgó intézkedéshez hasonlóan – tiltják az ilyen gyógyszerek online értékesítését, vagy ilyen hatással bírnak.

3. Köztes következtetés

46. A fenti megfontolásokból egyrészt az következik, hogy a tagállamok a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételek szerint kötelesek engedélyezni a nem vényköteles gyógyszereknek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztüli lakossági távértékesítésre történő kínálását. [22] Másrészt e feltételek teljesülése esetén az e gyógyszerek rendeltetési helye szerinti tagállam nem mentesülhet ezen kötelezettség alól azzal, hogy az ilyen gyógyszereknek a területén történő értékesítésére vonatkozó, az ezen irányelv 85c. cikkének

[18] A ciprusi jogot illetően a Kanonistiki Dioikitiki Praxi 281/2001 (281/2001. sz. rendeleti közigazgatási aktus) 3. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a gyógyszereket mint „társadalmi javakat” csak gyógyszerész adhatja ki. Úgy tűnik, hogy ezt a követelményt úgy értelmezik, hogy a gyógyszerek online értékesítése nem engedélyezett. Lásd: https://www.moh.gov.cy/Moh/phs/phs.nsf/All/23DFAFA481BB9FEAC225857D0030E9B2?OpenDocument. E tilalom kategorikus jellegét enyhíti az O peri farmakeftikis kai dilitirion nomos (a gyógyszerekről és a mérgekről szóló törvény) 4A. cikkének (2) bekezdése, amely előírja, hogy az e törvény mellékletét képező táblázatban szereplő gyógyszerek gyógyszerész közreműködése nélkül is értékesíthetők.

[19] Bár a gyógyszerészkamara nem szolgál információkkal a portugál jogban elfogadott megoldásokról, kutatásaimból kitűnik, hogy e jog különbséget tesz egyrészt a kizárólag gyógyszertárban kiadható nem vényköteles gyógyszerek, másrészt pedig azon nem vényköteles gyógyszerek között, amelyek nem kizárólag gyógyszertárban adhatók ki. A vonatkozó rendelkezések, azaz a Decreto-Lei n.º 307/2007 (307/2007. sz. törvényerejű rendelet) 9. cikkének (1), (2) és (5) bekezdése szerint a fent említett első kategóriába tartozó gyógyszereket a közegészség védelme érdekében kell gyógyszerésznek kiadnia, míg a második kategóriába tartozó gyógyszereket a gyógyszerek értékesítési helye személyzetének kell kiadnia. E rendelkezések azt is előírják, hogy a gyógyszer helyes alkalmazásához szükséges tájékoztatás megadásáért az e feladatkörrel rendelkező gyógyszertár-igazgató vagy az értékesítés helyen – szintén e feladatkörrel rendelkező – valamely felelős személy felel.

[20] A gyógyszerészkamara – anélkül, hogy e tekintetben részletesebb információkkal szolgálna – a horvát jogot is a nem vényköteles gyógyszerek online értékesítését tiltó rendszer példájaként említi. A zakon o lijekovima (a gyógyszerekről szóló törvény) 136. cikkének (1) bekezdése értelmében a Horvátországban gyógyszerészeti tevékenységet folytató természetes és jogi személyek nyújthatják a nem vényköteles gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatások útján a lakosság részére történő távértékesítését. Ezenkívül a gyógyszerekről szóló törvény 136. cikkének (2) bekezdése többek között előírja, hogy az e tevékenységet folytatni kívánó személynek szerepelnie kell a gyógyszerek online értékesítését kínáló személyek listáján. Az illetékes nemzeti hatóság honlapján szereplő információk szerint ez a lista jelenleg nem tartalmaz bejegyzést. Lásd: https://www.halmed.hr/en/Promet-proizvodnja-i-inspekcija/Baza-dozvola-za-proizvodnju-i-promet/Prodaja-lijekova-na-daljinu-putem-Interneta/

[21] Lásd a 12–14. lábjegyzetet.

[22] Lásd a jelen indítvány 20. pontját.

(2) bekezdése szerinti feltételekre hivatkozik.[23] A tagállamok továbbá a közegészség védelme alapján előírt feltételek bevezetésének ürügyén sem korlátozhatják az említett kötelezettség terjedelmét.[24]

47. A fentiekben kifejtett okokból azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre azt a választ adja, hogy a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) és (2) bekezdésével ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely a közegészség védelmével összefüggő okokból megtiltja az online gyógyszertárak számára, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül bizonyos nem vényköteles gyógyszereket értékesítsenek a lakosság számára.

48. E körülmények között az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdésre nem szükséges válaszolni, mivel azokat arra az esetre terjesztették elő, ha a Bíróság az első két kérdésre azt a választ adja, hogy a nem vényköteles gyógyszerek rendeltetési helye szerinti tagállam megtilthatja a területén történő értékesítésüket. A teljesség érdekében mégis megvizsgálom e kérdéseket arra az esetre, ha a Bíróság nem értene egyet az elemzésemmel.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

49. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az alapügy tárgyát képező tilalom igazolása érdekében hivatkozott indokok, nevezetesen a „halmozott gyógyszerszedés” és a „hamisított vagy nem megfelelő gyógyszerek kereskedelme” elleni küzdelem a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésére tekintettel a közegészség védelmével összefüggő érvényes indokokat képeznek-e.

50. Amint az e rendelkezés szövegéből kitűnik ugyanis, a tagállamok csak „a közegészségügy védelme alapján” írhatnak elő a kiskereskedelmi értékesítésre vonatkozó feltételeket.

51. E tekintetben elsősorban, bár a nem vényköteles gyógyszerek nem jelentenek a vényköteles gyógyszerek fogyasztásához kapcsolódókhoz hasonló, magas kockázatot az emberi egészségre nézve, a Bíróság elismerte, hogy nem zárható ki, hogy bizonyos kockázatok ezek használatához is kapcsolódnak.[25] Nyilvánvaló, hogy az ilyen gyógyszereket érintő „halmozott gyógyszerszedés […] elleni küzdelem” – vagyis a túlzott fogyasztásuk és helytelen használatuk megakadályozása – céljából bevezetett feltételek igazolhatók a közegészség védelmével. A Bíróság a közelmúltban ilyen értelemben foglalt állást, megállapítva, hogy a nem vényköteles gyógyszerek túlzott mértékű vagy meggondolatlan alkalmazásához kapcsolódó esetleges veszélyek kezelése érdekében hozott intézkedések alapvető célja a közegészség megóvása.[26]

52. Másodsorban, ugyanez vonatkozik arra az igazolásra, amely a gyógyszerellátási láncok biztonságának annak érdekében történő megerősítésére vonatkozik, hogy megakadályozzák az előírásnak nem megfelelő vagy hamisított összetevőket tartalmazó, illetve adott összetevőket nem vagy rossz adagolásban tartalmazó gyógyszerek forgalomba hozatalát. Az uniós jogalkotó ugyanis a 2011/62 irányelv (2) preambulumbekezdésében elismerte, hogy az ilyen gyógyszereknek a betegek rendelkezésére bocsátása jelentősen veszélyezteti a közegészségügyet, és ezt az irányelvet

[23] Lásd a jelen indítvány 37. pontját.

[24] Lásd a jelen indítvány 42. pontját.

[25] Lásd ebben az értelemben: 2020. október 1-jei A (Gyógyszerek reklámozása és online értékesítése) ítélet (C-649/18, a továbbiakban: A [Gyógyszerek reklámozása és online értékesítése] ítélet, EU:C:2020:764, 94. pont); 2022. december 22-i EUROAPTIEKA ítélet (C-530/20, EU:C:2022:1014, 43. pont).

[26] Lásd: 2022. december 22-i EUROAPTIEKA ítélet (C-530/20, EU:C:2022:1014, 39–41. pont).

az e veszély elleni küzdelem céljából fogadták el többek között az EUMSZ 168. cikk (4) bekezdése alapján. E jogalapot általában azzal a céllal használják, hogy hozzájáruljanak a közegészség védelmére irányuló célok eléréséhez. A hamisított vagy nem megfelelő gyógyszerekhez kapcsolódó kockázatok elleni küzdelem érdekében hozott nemzeti intézkedések tehát szintén a közegészség védelmét szolgálják.

53. Ezen okok miatt, amennyiben a Bíróság szükségesnek tartaná a harmadik kérdés vizsgálatát, azt javaslom, hogy arra azt a választ adja, hogy a nem vényköteles gyógyszereket érintő „halmozott gyógyszerszedés” elleni küzdelem – azaz a túlzott fogyasztásuk és helytelen használatuk megakadályozása –, valamint a „hamis vagy nem megfelelő gyógyszerek kereskedelme” elleni küzdelem indokai a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésére tekintettel a közegészség védelmével összefüggő érvényes indokoknak minősülnek.

54. A teljesség kedvéért, az a tény, hogy az uniós jogalkotó a közegészségnek a hamisított gyógyszerek értékesítéséhez kapcsolódó veszéllyel szembeni védelme érdekében a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdésében harmonizálta a gyógyszerek online értékesítésre kínálásának egyes vonatkozásait, nem akadályozhatja meg a tagállamokat abban, hogy ugyanezen cél elérése érdekében gyakorolják az ezen irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésében elismert hatáskört. A valamely tagállam által bevezetett feltétel esetlegesen felesleges vagy túlzott jellegét ugyanis a feltétel arányosságának értékelése keretében kell vizsgálni. Most rátérek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre, amely erre a kérdéskörre vonatkozik.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésről

55. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdést arra az esetre teszik fel, ha a Bíróság igenlő választ adna az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre, és úgy ítélné meg, hogy az alapügyben szóban forgó tilalom igazolása érdekében hivatkozott indokok a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésére tekintettel érvényes indokoknak minősülnek. Ebben az esetben a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy e rendelkezést úgy kell-e értelmezni, hogy a nemzeti bíróságnak meg kell vizsgálnia ezt a tilalmat annak arányosságára tekintettel, és adott esetben milyen terjedelmű vizsgálatot kell végeznie. Konkrétabban, e bíróság arra keresi a választ, hogy a nemzeti bíróságnak kizárólag annak vizsgálatára kell-e szorítkoznia, hogy az említett tilalom nyilvánvalóan alkalmatlan vagy nyilvánvalóan nem szükséges-e a közegészség védelméhez, vagy pedig azt kell vizsgálnia, hogy a korlátozás megfelelő és feltétlenül szükséges-e ahhoz.

56. Megjegyzem, hogy az alábbi megfontolások csak akkor bírnak jelentőséggel, ha a Bíróság egyrészt nem ért egyet az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre vonatkozó elemzésemmel, másrészt pedig követi az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre adandó válaszra vonatkozó javaslatomat.

57. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdést illetően a kérdést előterjesztő bíróság nem jelöli meg azokat az okokat, amelyek miatt az alapügyben szóban forgó tilalom arányosságának kérdését felveti. Meg kell azonban állapítani, hogy mivel a megtámadott jogi aktus megsemmisítése iránti kérelemmel fordultak hozzá, e bíróságnak erről a szempontról is állást kell foglalnia annak vizsgálata érdekében, hogy e tilalom összeegyeztethető-e a 2001/83 irányelv 85c. cikkével.

58. E tekintetben a 2011/62 irányelvnek a 2001/83 irányelv 85c. cikkének hatálya alá tartozó tárgykörre vonatkozó (21) és (24) preambulumbekezdése kimondja, hogy az online értékesítésre kínált gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételek „az [EUMSZ] szabta korlátokon belül” írhatók elő, és azok „indokolatlan mértékben nem korlátozhatják a belső piac működését”.

59. Ezek a jelzések arra utalnak, hogy a tagállamokat a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése alapján megillető hatáskör gyakorlására olyan kritériumok vonatkoznak, amelyek nagymértékben átfedésben vannak azokkal a kritériumokkal, amelyeket az EUM-Szerződés által biztosított alapvető szabadságok akadályát képező nemzeti intézkedéseknek kell tiszteletben tartaniuk.[27] Az alapügyben szóban forgó tilalom uniós joggal való összeegyeztethetőségének értékelése céljából tehát e tilalom arányosságának értékelése keretében meg kell vizsgálni, hogy az az e rendelkezésben említett célkitűzést követi-e, alkalmas-e annak biztosítására, és nem lépi-e túl az e célkitűzés eléréséhez szükséges mértéket.

60. Egyébiránt semmi nem utal arra, hogy a 2011/62 irányelvvel – azon feltételek konkretizálásakor, amelyek szerint valamely tagállam a belső piac egyik alapvető szabadságának korlátozását igazolhatja – az uniós jogalkotó el kívánt volna térni a klasszikus arányossági vizsgálattól.

61. E tekintetben a valamely tagállam által a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésében számára biztosított hatáskör gyakorlása keretében bevezetett feltételek a gyógyszerek információs társadalommal összefüggő szolgáltatás útján történő értékesítésére vonatkoznak, tehát jelentősen megzavarhatják a belső piac működését a más tagállamokban letelepedett gazdasági szereplők és azok ügyfelei kárára.

62. Egyrészt ugyanis e hatáskör azokra a feltételekre vonatkozik, amelyeket valamely tagállam a gyógyszereknek a területén történő kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozóan előírhat. Semmi nem utal arra, hogy ez a valamely adott tagállamban letelepedett szolgáltatókra alkalmazandó feltételekre korlátozódna.

63. Másrészt a Bíróság a 2011/62 irányelv hatálybalépését megelőző ítélkezési gyakorlatában az áruk szabad mozgása korlátozásának az EK 28. cikkre (jelenleg EUMSZ 34. cikk) tekintettel történő vizsgálatát illetően megállapította, hogy az internetnek a határokon átnyúló értékesítés eszközeként való megjelenése azzal jár, hogy a csomagküldő vállalkozás útján történő értékesítés tilalmának terjedelmét, és ennél fogva hatását „szélesebb körben” kell vizsgálni. Az ilyen tilalom ugyanis hátrányosabban érinti az azt bevezető tagállamon kívüli gyógyszertárakat az annak területén lévő gyógyszertárakhoz képest. Noha ezen utóbbiak tekintetében kevéssé vitatható, hogy ez a tilalom megfosztja őket a gyógyszerek végső fogyasztói nemzeti piacára való jutásnak egy új vagy alternatív lehetőségétől, mindazonáltal megmarad az a lehetőségük, hogy a gyógyszereket a gyógyszertáraikban értékesítsék. Az érintett tagállam területén le nem telepedett gyógyszertárak számára viszont az internet fontosabb eszköz az említett piac közvetlen elérésének biztosításához.[28]

64. Azt az értelmezést, amely szerint a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése értelmében vett feltételeket klasszikus arányossági vizsgálatnak kell alávetni, megerősíti az e rendelkezésre hivatkozó újabb ítélkezési gyakorlat.

[27] Lásd: a Doctipharma ügyre vonatkozó indítványom (71. pont).

[28] Lásd ebben az értelemben: 2003. december 11-i Deutscher Apothekerverband ítélet (C-322/01, EU:C:2003:664, 73. és 74. pont).

65. Így az A ítéletben [29] a Bíróság, miután megállapította, hogy a széles körű reklámkampány tilalma a többek között a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdésében említett, a közegészség védelmére irányuló célkitűzést követi, útmutatással szolgált, amely lehetővé tette a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy állást foglaljon abban a kérdésben, hogy e tilalom egyrészt *alkalmas-e a követett célkitűzés elérésére*, másrészt pedig *nem haladja-e meg* az e célkitűzés megvalósításának biztosításához *szükséges mértéket*. [30]

66. A fentiekre tekintettel, ha a Bíróság szükségesnek tartaná a negyedik kérdés elemzését, azt javaslom, hogy a Bíróság e kérdésre azt a választ adja, hogy a nemzeti bíróságnak, amely a valamely tagállam által bevezetett feltételnek a 2001/83 irányelv 85c. cikke (2) bekezdésével való összeegyeztethetőségét vizsgálja, meg kell vizsgálnia, hogy e feltétel megfelelő-e, és nem haladja-e meg a közegészség védelmére irányuló célkitűzés eléréséhez szükséges mértéket.

67. A gyógyszereknek az érintett tagállam területén történő kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételek arányosságának vizsgálatára vonatkozó fenti megjegyzések sérelme nélkül fenntartom a jelen indítvány 47. pontjában kifejtett álláspontomat, amely szerint a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) és (2) bekezdésével ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely a közegészség védelmével összefüggő okokból megtiltja az online gyógyszertárak számára, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül bizonyos nem vényköteles gyógyszereket értékesítsenek a lakosság számára.

68. A teljesség kedvéért az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre vonatkozó elemzésemet néhány, a gyógyszerek online értékesítésének – a Bizottság által az észrevételeiben hivatkozott – határokon átnyúló vonatkozásával kapcsolatos megjegyzéssel egészítem ki. Észrevételeim korlátozott jellegűek lesznek: ez a kérdés nem áll a jelen ügy középpontjában, és azt a Doctipharma ügyre vonatkozó indítványomban már részletesen megvizsgáltam.

D. Az online kereskedelem határokon átnyúló vonatkozása

1. A probléma ismertetése

69. Mivel a határokon átnyúló vonatkozás jelenleg a gyógyszerek elektronikus kereskedelmének nem elhanyagolható vetületét jelenti, [31] és mivel a nem vényköteles gyógyszerek értékesítési módjai tagállamonként eltérőek, [32] felmerül a kérdés, hogy valamely tagállam alkalmazhatja-e a gyógyszereknek a területén történő kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó saját feltételeit egy másik tagállamban letelepedett szolgáltatóra is.

70. A 2000/31 irányelv részben szabályozza a termékek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül történő online értékesítésének ezen határokon átnyúló vonatkozását. Ugyanis, bár ezen irányelv (11) preambulumbekezdése kimondja, hogy ez az irányelv nem érinti a védelemnek, különösen a közegészség-védelemnek az uniós jog által biztosított szintjét, a nem vényköteles gyógyszerek értékesítése nincs teljesen kizárva az említett irányelv hatálya alól, amint

[29] Lásd: A (Gyógyszerek reklámozása és online értékesítése) ítélet (68. és 69. pont).

[30] Lásd: A (Gyógyszerek reklámozása és online értékesítése) ítélet (68. és 73. pont).

[31] Lásd ebben az értelemben: a Doctipharma ügyre vonatkozó indítványom (56. pont).

[32] Lásd a jelen indítvány 43. és 44. pontját.

azt a 2001/83 irányelv 85c. cikke (1) bekezdésének d) pontjában és (6) bekezdésében szereplő, az előbbire történő hivatkozások is mutatják, mivel e pont, illetve e bekezdés kimondja, hogy rendelkezéseik az előbbi irányelv sérelme nélkül alkalmazandók.

71. A 2000/31 irányelv 3. cikke a származási tagállamban történő felügyelet és a kölcsönös elismerés elvének alkalmazásán alapul, így az ezen irányelv 2. cikkének h) pontjában meghatározott szabályozott területen *az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokat kizárólag azon tagállamban szabályozzák, amelynek a területén az e szolgáltatások nyújtói letelepedtek*. Az említett irányelv 3. cikkének (4) bekezdése kivételes jelleggel *lehetővé teszi az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások rendeltetési helye szerinti tagállam számára, hogy bizonyos feltételek mellett eltérjen az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások szabad mozgásának elvétől.*[33] Az ugyanezen irányelv 3. cikkével létrehozott mechanizmus tehát azokban a határokon átnyúló helyzetekben játszik szerepet, amelyekben az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó, valamely tagállamban letelepedett szolgáltató a szabályozott területhez tartozó, egy másik tagállam által elfogadott intézkedéssel szembesülhet.[34]

72. E tekintetben, amint azt a Bizottság megjegyzi, a megtámadott jogi aktus szövegéből arra lehet következtetni, hogy az alapügyben szóban forgó tilalom különbségtétel nélkül alkalmazandó a Görögországban, illetve a más tagállamokban letelepedett szolgáltatókra. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy e tilalmat nem kell a 2000/31 irányelv fényében vizsgálni, és hogy annak az uniós joggal való összeegyeztethetősége kizárólag a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése szempontjából vizsgálandó.

73. E tekintetben legelőször is meg kell állapítani, hogy az alapügy nem rendelkezik határokon átnyúló vonatkozással. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis görög, a jogvita e tagállam nemzeti szabályozását érinti, és az alapeljárás felperese minden valószínűség szerint Görögországban letelepedett.

74. A kérdést előterjesztő bíróság továbbá az alapeljárás felperese által benyújtott megsemmisítés iránti keresetről határoz. Ennek keretében e bíróság a megtámadott jogi aktus jogszerűségét a 2001/83 irányelv 85c. cikkére tekintettel vizsgálja, és az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből nem tűnik ki, hogy az alapügyben szóban forgó tilalom határokon átnyúló vonatkozásáról is állást foglalhatna.

75. Végül, ha a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) és (2) bekezdésével ellentétes a valamely tagállam által a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozóan a területén előírni kívánt tilalom, e rendelkezést már nem szükséges a 2001/31 irányelv fényében megvizsgálni. Ez a tilalom ugyanis ebben az esetben ellentétes lenne az uniós joggal, és azt valamely tagállam nem írhatná elő sem a belföldi, sem a más tagállamokban letelepedett szolgáltatókkal szemben. Az ezen irányelv 3. cikkének elemzése tehát csak abban az esetben releváns, ha úgy tekintenénk, hogy az alapügy tárgyát képező tilalom a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (2) bekezdése értelmében vett, a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételnek minősül, és e tilalom nem ellentétes az ezen irányelv 85c. cikkének (1) és (2) bekezdésével. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre általam javasolt válasz szerint azonban az ilyen tilalom ellentétes ezzel a rendelkezéssel, így nem szükséges megvizsgálni annak a 2000/31 irányelvvel való összeegyeztethetőségét.

[33] Lásd: 2024. május 30-i Airbnb Ireland és Amazon Services Europe ítélet (C-662/22 és C-667/22, EU:C:2024:432, 53. pont).

[34] Lásd ebben az értelemben legutóbb: 2023. április 27-i Viagogo ítélet (C-70/22, EU:C:2023:350, 25–28. pont).

76. E körülmények között az alábbi megjegyzések csak kiegészítő jellegűek, és lehetővé fogják tenni a gyógyszerek online értékesítése tágabb összefüggésének felvázolását.

2. A 2000/31 irányelv 3. cikke értelmében vett szabályozott terület

77. A 2000/31 irányelv 3. cikkével létrehozott mechanizmus csak az ezen irányelv 2. cikkének h) pontja értelmében vett szabályozott területhez tartozó nemzeti intézkedésekre alkalmazandó. Ezen utóbbi rendelkezés szerint a szabályozott terület a rendelkezés i. alpontja értelmében magában foglalja a szóban forgó szolgáltatás nyújtásával, különösen annak tartalmával kapcsolatos követelményeket, a szerződésre alkalmazandó követelményeket is beleértve, de az említett rendelkezés ii. alpontjának megfelelően abból ki vannak zárva az árura mint olyanra, az áruk leszállítására és a nem elektronikus úton nyújtott szolgáltatásokra alkalmazandó követelmények.

78. Felmerül tehát a kérdés, hogy a bizonyos gyógyszerek online értékesítésének tilalma a 2000/31 irányelv értelmében vett szabályozott területhez tartozó követelménynek minősül-e, vagy ki van zárva e tilalom alól azon az alapon, hogy az árura mint olyanra alkalmazandó.

79. E tekintetben a Bíróság a Deutscher Apothekerverband ítéletben [35] azt sugallta, hogy a valamennyi nem vényköteles gyógyszer csomagküldő vállalkozás útján történő értékesítésének tilalma a termékek jellemzőit nem befolyásolja, de annak értékesítési módozatait szabályozza.

80. Kétségkívül állítható, hogy az alapügyben szóban forgó tilalom közvetetten meghatározza az online értékesíthető gyógyszerek jellemzőit, tehát ki van zárva a szabályozott terület köréből. Ez a tilalom ugyanis nem vonatkozik azokra a nem vényköteles gyógyszerekre, amelyeket jellemzőik alapján [36] a szabadon hozzáférhető gyógyszerek alkategóriájába soroltak. Ebből a szempontból az említett tilalom célja az lenne, hogy kizárja az értékesítésből azokat a gyógyszereket, amelyek nem felelnek meg ezeknek a jellemzőknek.

81. Az alapügyben szóban forgó tilalomnak az árukra alkalmazandó követelményként való besorolása azonban nem meggyőző, mivel Görögországban valamennyi nem vényköteles gyógyszer értékesíthető hagyományos gyógyszertárban. E tilalom tehát nem az árunak mint olyannak a jellemzőit határozza meg, hanem megakadályozza bizonyos gyógyszerek jogszerű értékesítésének egy formáját, vagyis az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás útján történő értékesítésüket, így azt a 2000/31 irányelv értelmében vett szabályozott területhez tartozó követelménynek kell tekinteni.

82. Az alapügyben szóban forgó tilalom tehát a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése értelmében a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételnek, valamint a 2000/31 irányelv szerinti szabályozott területhez tartozó követelménynek minősülhet. Ha úgy tekintjük, hogy e tilalmat ez utóbbi irányelv fényében is meg kell vizsgálni, akkor meg kell vizsgálni az e két uniós jogi aktus rendelkezései közötti kapcsolatot.

[35] 2003. december 11-i ítélet (C-322/01, EU:C:2003:664, 68. pont).

[36] Lásd a jelen indítvány 7. pontját.

3. A 2000/31 és 2001/83 irányelv közötti kapcsolat

83. Az alábbiakban kifejtett okokból úgy vélem, hogy a szabályozott területhez tartozó azon követelményeket illetően, amelyek a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (2) bekezdése értelmében a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó feltételeknek minősülnek, ezt a rendelkezést a 2000/31 irányelv 3. cikkének (4) bekezdéséhez képest *lex specialisnak* kell tekinteni, mivel az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások szabad mozgása közegészségügyi okokból történő korlátozásának lehetőségét írja elő. A Doctipharma ügyre vonatkozó indítványomban nem zártam ki e két rendelkezés közötti kapcsolat ilyen felfogását.[37]

84. Elsősorban ugyanis – a 2001/83 irányelv 85c. cikkének (6) bekezdésével ellentétben – e rendelkezés (2) bekezdése nem mondja ki, hogy a 2000/31 irányelv sérelme nélkül alkalmazandó.

85. Másodsorban, egyes uniós jogi aktusoktól eltérően, amelyek preambulumbekezdései közvetlenül hivatkoznak a 2000/31 irányelv 3. cikkével létrehozott mechanizmusra,[38] a 2011/62 irányelv (24) preambulumbekezdése – az ezen előbbi irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében foglalt feltételekre való hivatkozás nélkül – csupán azt mondja ki, hogy a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésre vonatkozó feltételek indokolatlan mértékben nem korlátozhatják a belső piac működését.

86. Harmadsorban, egyrészt azok a feltételek, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás rendeltetési helye szerinti tagállam eltérhessen az ilyen szolgáltatások szabad mozgásától, és amelyeket a 2000/31 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése ír elő, különösen szigorúak.[39] Másrészt az uniós jog – figyelembe véve az egészségnek és az életnek az uniós jog által védett javak és érdekek között elfoglalt helyét – mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamok számára a területükön a közegészség tekintetében biztosítani kívánt védelmi szintet illetően. Annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok e hatáskört a belső piac alapvető szabadságainak korlátozására alkalmazandó feltételek tiszteletben tartásával gyakorolhassák, a 2000/31 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének át kell adnia helyét a 2001/83 irányelv 85c. cikke (2) bekezdésének.

87. E körülmények között, ami a 2001/83 irányelv 85c. cikke (2) bekezdése hatályának azon aspektusát illeti, amely az online kereskedelem határokon átnyúló vonatkozásával kapcsolatos, e rendelkezést a 2000/31 irányelv 3. cikkének (4) bekezdéséhez képest *lex specialisnak* kell tekinteni, mivel lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a közegészség védelmével összefüggő okokból korlátozzák az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások más tagállamokból történő nyújtásának szabadságát.

[37] Lásd a jelen indítvány 63. pontját.

[38] Lásd: a WebGroup Czech Republic és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványom (C-188/24 és C-190/24, EU:C:2025:709, 123. és 179. pont).

[39] Lásd: az Airbnb Ireland és társai ügyekre vonatkozó indítványom (C-662/22–C-667/22, EU:C:2024:18, 4. pont).

V. Végkövetkeztetés

88. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács, Görögország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

A 2011. június 8-i 2011/62/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 85. cikkének (1) és (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely a közegészség védelmével összefüggő okokból megtiltja az online gyógyszertárak számára, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon keresztül bizonyos, orvosi rendelvény nélkül kiadható gyógyszereket értékesítsenek a lakosság számára.